

Στις δύσκολες εποχές το «περιττό» διασώζει την ανθρωπότητα...

» **Η απουσία** του πρωτεργάτη του εγχειρήματος φόρτισε συγκινησιακά την ατμόσφαιρα, την Παρασκευή το βράδυ στο Μουσείο Μπενάκη, όπου παρουσιάστηκε ο δεύτερος τόμος της «Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα (1819-1832)» από τα κατάλοιπα του **Φίλιππου Ηλιού** με εισαγωγή-επιμέλεια της ιστορικού Πόπης Πολέμη και επιστημονικούς συνεργάτες την Αναστασία Μυλωνοπούλου και την Ειρήνη Ριζάκη.

Στον Φίλιππο Ηλιού, το ξεκίνημα και τη σημασία της συγκεκριμένης εργασίας του, αλλά και στην άξια συνέχεια που βρήκε στα πρόσωπα της ιστορικού Πόπης Πολέμη και των συνεργατριών της, Αναστασίας Μυλωνοπούλου και Ειρήνης Ριζάκη, αναφέρθηκαν χαιρετίζοντας την εκδήλωση ο διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη Άγγελος Δεληβοριάς, ο διευθυντής του ΜΙΕΤ Διονύσης Καψάλης και η Αλεξάνδρα Χαριτάτου εκ μέρους του ΕΛΙΑ.

Εμφανώς συγκινημένη η Πόπη Πολέμη αναφέρθηκε στη συνεργασία της με τον αείμνηστο Φίλιππο Ηλιού, στο ιστορικό του εγχειρήματος, αλλά και στο άλλο μεγάλο ερευνητικό έργο τους, τους συνδρομητές των ελληνικών βιβλίων. Με έντονο τον προσωπικό τόνο στην ομιλία της η ιστορικός κατέθεσε τις σκέψεις της για το συγκεκριμένο εγχείρημα και τη σημασία της ολοκλήρωσής του. «Μεσοσύνης της κρίσης, το καλοκαίρι, σκεφτόμουν αν έχει νόημα μια τέτοια έκδοση. Με ενθάρρυνε μια σκέψη του Πρίμο Λέβι. Έλεγε πως μέσα στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης, σε μια κατάσταση τόσο ακραία, το να φροντίζεις τον εαυτό σου, να κόβεις

Παρουσιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη ο δεύτερος τόμος της «Ελληνικής Βιβλιογραφίας του 19ου αιώνα (1819 - 1832)»

τα νύχια σου, να μπορείς να σκέφτεσαι και να μεριμνάς για την αξιοπρέπεια σου, είναι κάτι που σε διασώζει σαν άνθρωπο. Είναι κάτι που διασώζει την ανθρωπότητα. Έτσι σκέφτηκα ότι ακόμα και σε αυτή την τ. λυ δύσκολη κατάσταση που βιώνουμε αξίζει να κάνουμε κι άλλα πράγματα, που ενδεχομένως να φαίνονται πολυτελή».

Στο δεύτερο μέρος της εκδήλωσης ο ιστορικός Δημήτρης Αρβανιτάκης, υπεύθυνος ερευνών και εκδόσεων του Μουσείου Μπενάκη, συντόνισε τη συζήτηση με θέμα «Λογισούνη και Επανάσταση» στην οποία συμμετείχαν οι ιστορικοί Αντώνης Λιάκος, Δημήτρης Δημητρόπουλος και Νίκος Θεοδοκάς και ο φιλόλογος Αλέξης Πολίτης.

Στο παράδειγμα του Κολοκοτρώνη εστίασε ο Δημήτρης Δημητρόπουλος προκειμένου να επισημάνει τη διάδοση και την ανταλλαγή των ιδεών την εποχή των επαναστατικών χρόνων. Ολιγογράμματος, αλλά εξέχουσα φυσιογνωμία της επανάστασης, ο Κολοκοτρώνης θρησκευτικά βιβλία διάβαζε μικρός και ιστορικά στη συνέχεια και όχι την «Ελ-

ληνική Νομαρχία» και τον «Θούριο» όπως πολλοί θα περίμεναν. Ο Αλέξης Πολίτης αναφερόμενος στα είδη των βιβλίων που κυκλοφορούσαν στην προ και μετεπαναστατική περίοδο, έδωσε έμφαση στην ποίηση και ειδικά στον Αθανάσιο Χριστόπουλο, το έργο του οποίου ήταν ευρέως διδεδωμένο την εποχή. Μίλησε επίσης και για τις μεταφράσεις ελληνικών ποιημάτων στο εξωτερικό και τον τρόπο διεθνοποίησης της ελληνικής ποίησης εκείνη την εποχή, καθώς και για τη συγκρότηση και την πρόσληψη του ποιητικού λόγου στην Ελλάδα μετά την Επανάσταση.

Ο Νίκος Θεοδοκάς αναφέρθηκε στον ρόλο της προφορικότητας για την κυκλοφορία των πολιτικών κυρίως ιδεών στην επαναστατική Ελλάδα και μεταγενέστερα, λόγω της περιορισμένης εγγραμματοσύνης στον πληθυσμό της. Ο Αντώνης Λιάκος, από την πλευρά του, μίλησε για τη διαφορά μεταξύ λόγιου και διανοούμενου. Ενώ ο λόγιος είναι ο πεφωτισμένος, ο εγγράμματος και ο φορέας μιας γνώσης και μιας παράδοσης παιδείας, ο διανοούμενος είναι αυτός που βγαίνει στο προσκήνιο και αρθρώνει δημόσια πολιτικό λόγο με κοινωνικές αξιώσεις πέραν του ειδικού του αντικείμενου ενασχόλησης. Η φιγούρα του διανοούμενου συμβολικά έρχεται στο προσκήνιο με την υπόθεση Ντρέιφους, το «Κατηγορώ» του Ζολά και τη γενικότερη κινητοποίηση των Γάλλων διανοούμενων. Ο ιστορικός, αναφερόμενος στην περίπτωση του Αλέξανδρου Στούριτσα, έκανε τις απαραίτητες διευκρινίσεις, ότι οι λόγιοι και οι διανοούμενοι δεν ταυτίζονται αυτονοήτως με την προοδευτικότητα.